

SPRENDIMAI

KOMISIJOS SPRENDIMAS

2010 m. birželio 9 d.

dėl valstybės pagalbos C 1/09 (ex NN 69/08), kurią Vengrija suteikė bendrovei MOL Nyrt.

(pranešta dokumentu Nr. C(2010) 3553)

(Tekstas autentiškas tik vengrų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

(2011/88/ES)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

atsižvelgdama į Komisijos sprendimą pradėti Sutarties 108 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą⁽¹⁾ dėl pagalbos priemonės Nr. C 1/09 (ex NN 69/08)⁽²⁾,

pakvietusi suinteresuotąsias šalis pateikti savo pastabas pagal minėtas nuostatas ir atsižvelgdama į jų pastabas,

kadangi:

I. PROCEDŪRA

- (1) 2009 m. sausio 13 d., remdamasi 2007 m. lapkričio 14 d. gautu skundu, Komisija pradėjo oficialią tyrimo procedūrą dėl priemonių, kurių Vengrija ėmėsi ir kurios, kaip įtariama, yra valstybės pagalba Vengrijos naftos ir dujų bendrovei (*Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.*; toliau – MOL).
- (2) 2009 m. balandžio 8 d. Vengrija pateikė savo pastabas dėl Komisijos sprendimo pradėti tyrimą.

⁽¹⁾ 2009 m. gruodžio 1 d. EB sutarties 87 ir 88 straipsniai tapo atitinkamai Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsniais; šios dvi nuostatų grupės yra iš esmės tapačios. Šiame sprendime nuorodos į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnius turėtų būti suprantamos kaip nuorodos į EB sutarties 87 ir 88 straipsnius.

⁽²⁾ Komisijos sprendimas 2009/C 74/05 (OL C 74, 2009 3 28, p. 63).

- (3) 2009 m. kovo 28 d. sprendimas pradėti tyrimo procedūrą⁽³⁾ paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. 2009 m. balandžio 27 d. iš dviejų suinteresuotųjų šalių – MOL ir Vengrijos Žaliavų gavybos asociacijos (*Magyar Bányászati Szövetség*) – gautos pastabos.

- (4) 2009 m. birželio 2 d. raštu Komisija Vengrijai perdavė savo pastabas. 2009 m. liepos 3 d. raštu Vengrija pranešė neturinti paaiškinimų dėl suinteresuotųjų šalių pateiktų pastabų.

- (5) Komisija 2009 m. rugsėjo 21 d. ir 2010 m. sausio 12 d. išsiuntė raštus prašydama Vengrijos valdžios institucijų pateikti papildomos informacijos. Vengrija atsakė 2009 m. spalio 19 d. raštu ir 2010 m. vasario 9 d. raštu.

II. PARAMOS GAVĖJAS

- (6) MOL – integruota naftos ir dujų bendrovė, įsteigta Budapešte, Vengrijoje. Pagrindinė MOL veikla Vengrijos rinkoje: žalios naftos ir gamtinių dujų paieška ir gavyba; dujų produktų gamyba; žalios naftos produktų perdirbimas, vežimas, laikymas ir paskirstymas ir mažmeniniu, ir didmeniniu lygmeniu; gamtinių dujų perdavimas bei alkenų ir poliolefinų gamyba ir pardavimas. Be to, į MOL Group (kuriai MOL priklauso) įeina ir kelios kitos Vengrijos ir užsienio pavaldžiosios bendrovės⁽⁴⁾.
- (7) Vengrijoje ir Slovakijoje MOL Group yra rinkos lyderė kiekvienoje iš pagrindinių savo veiklos sričių. 2008 m. MOL ir MOL Group grynasis pardavimas atitinkamai siekė apie 6,8 mlrd. EUR ir 13 mlrd. EUR⁽⁵⁾. Tais pačiais metais jų veiklos pelną atitinkamai sudarė apie 400 mln. EUR ir 732 mln. EUR.

⁽³⁾ Žr. 2 išnašą.

⁽⁴⁾ Pavyzdžiui, TVK (viena iš pirmaujančių Vengrijos chemijos pramonės įmonių), *Slovnaft* (Slovakijos naftos įmonė) ir *Roth* (Austrijos didmeninės ir mažmeninės prekybos įmonė). MOL Group taip pat yra užmezgusi strateginę partnerystę su Kroatijos įmone INA.

⁽⁵⁾ http://www.molgroup.hu/en/investors/financial_reports/

III. PRIEMONĖS APRAŠYMAS

Kalnakasybos įstatymas

- (8) Vengrijoje bendros kalnakasybos veiklą reglamentuojančios taisyklės nustatytos 1993 m. Kalnakasybos įstatymu (toliau – Kalnakasybos įstatymas) ⁽⁶⁾, kuriuo taip pat reglamentuojama angliavandenilių išteklių (t. y. žalios naftos ir gamtinių dujų) gavybos veikla (žvalgyba, paieška ir išgavimas).
- (9) Kalnakasybos įstatyme kalnakasybos veikla skirstoma pagal dvi skirtingas teises priemones, taikomas jai vykdyti: i) koncesiją ⁽⁷⁾ ir ii) leidimo išdavimą ⁽⁸⁾.
- Koncesijos atveju už kalnakasybą atsakingas ministras (toliau – kompetentingas ministras), pasibaigus atviram konkursui ⁽⁹⁾ dėl „uždaros teritorijos“ eksploatavimo, sudaro sutartį ⁽¹⁰⁾ su konkurso laimėtoju.
- Minėtas atvejais skiriasi nuo „atvirų teritorijų“ ⁽¹¹⁾, kai Kalnakasybos tarnyba negali atsisakyti suteikti gavybos teisių, jeigu pareiškėjas įvykdo įstatymu nustatytas sąlygas ⁽¹²⁾.
- (10) Pagal Kalnakasybos įstatyme pateiktą apibrėžtį ⁽¹³⁾ uždaroje teritorijose gavybos veiklą galima vykdyti tik pagal koncesiją. Taigi bet kuri teritorija, išskyrus uždaras teritorijas, laikoma atvira teritorija. Vengrijos pateiktame paaiškinime nurodoma, kad iš pradžių ketinta visas gavybos vietas priskirti uždarams teritorijoms, kurias būtų galima eksploatuoti tik pagal koncesiją. Atviros teritorijos, kuriose, kaip manyta, ne taip gausu mineralinių iškasenų, būtų tapusios išimtimi. Tokiais atvejais manyta, kad šios gavybos vietos nėra tokios vertingos, todėl nesitikėta gauti pasiūlymų surengus atvirą konkursą.
- (11) Kalnakasybos įstatymu taip pat nustatyta, kad už mineralinių išteklių gavybą valstybei mokamas gavybos mokestis, kurį sudaro išgautų mineralinių iškasenų vertės procentas ⁽¹⁴⁾. Gavybos mokestis skiriasi atsižvelgiant į taikomą tvarką:

— Koncesijų atveju gavybos mokesčio dydis nustatomas koncesijos sutartyje ⁽¹⁵⁾.

— Mineralinių išteklių, išgaunamų pagal leidimą, atveju šis mokestis nustatomas vadovaujantis Kalnakasybos įstatymu ⁽¹⁶⁾. Iki 2008 m. sausio mėn., vykdant angliavandenilių gavybą pagal leidimą, gavybos vietoms, pradėtoms eksploatuoti nuo 1998 m. sausio 1 d., taikytas 12 % mokestis, o gavybos vietoms, pradėtoms eksploatuoti iki 1998 m. sausio 1 d. – J % mokestis ⁽¹⁷⁾. Koeficientas „J“ turėjo būti apskaičiuotas pagal formulę, pagrįstą ankstesnėmis dujų kainomis bei išgautų išteklių kiekiu ir verte; nustatytas mažiausias galimas jo dydis – 12 %.

Kalnakasybos įstatymo 26/A skirsnio 5 dalis

- (12) Kalnakasybos įstatymo 26/A skirsnio 5 dalyje nustatyta, kad leidimą gavusiai žaliavų gavybos įmonei nepradėjus gavybos veiklos per penkerius metus nuo Kalnakasybos tarnybos leidimo išdavimo dienos, gavybos teisė atšaukiama ⁽¹⁸⁾.
- (13) Šiame skirsnyje taip pat numatyta galimybė pratęsti minėtą terminą kompetentingo ministro ir žaliavų gavybos įmonės susitarimu ⁽¹⁹⁾. Skirsnyje numatyti trys skirtingi mokesčiai gavybos teisės galiojimui pratęsti:

a) pirma, už neeksploatuojamas gavybos vietas, kol jos nebus pradėtos eksploatuoti, turi būti mokamas pratęsimo mokestis – šis mokestis gali būti daugiausiai 1,2 karto didesnis už pradinį gavybos mokestį, jis apskaičiuojamas pagal nustatytą numatomą mineralinių iškasenų kiekį, nes jį reikia mokėti tada, kai gavybos vietoje dar iš tikrųjų nevykdomi jokie darbai;

⁽¹⁵⁾ Kalnakasybos įstatymo 20 skirsnio 11 dalis.

⁽¹⁶⁾ Kalnakasybos įstatymo 20 skirsnio 2–7 dalys.

⁽¹⁷⁾ Kitoms mineralinių iškasenų rūšims, pvz., kietiesiems mineralams, buvo nustatyti kiti mokesčiai.

⁽¹⁸⁾ Kalnakasybos įstatymo 26/A skirsnio 5 dalyje nurodyta: „žaliavų gavybos įmonė pradeda gavybos veiklą [...] per penkerius metus nuo teisės eksploatuoti gavybos vietą įsigijimo. Žaliavų gavybos įmonė gali Kalnakasybos tarnybos paprašyti pratęsti šį terminą iki penkerių metų tik vieną kartą. Suteikus pratęsimą žaliavų gavybos įmonė moka už tai mokestį. Ministro ir žaliavų gavybos įmonės susitarime nustatomas kainą atitinkantis mineralinių žaliavų kiekis ir vertės procento dydžio gavybos mokestis, didesnis už teikiant prašymą taikytą procentą, bet pradinį lygį viršijantis ne daugiau kaip 1,2 karto. Kalnakasybos tarnyba sprendžia, ar pratęsti terminą. Sprendime nurodoma susitarimu nustatyto mokėjimo įsipareigojimo vertė. Žaliavų gavybos įmonei gavybos teisių galiojimo terminas gali būti pratęstas vienu metu daugiau nei dvejose gavybos vietose, jeigu padidintas gavybos mokestis už gavybos vietas, kurių atžvilgiu pratęstas terminas, taikomas visoms įmonės gavybos vietoms sudarius bent penkerių metų trukmės susitarimą. Jeigu prašoma pratęsti terminą daugiau nei penkiose gavybos vietose, be gavybos mokesčio, padidinto pagal ministro ir žaliavų gavybos įmonės sudarytą susitarimą, taip pat gali būti nustatytas papildomas vienkartinis mokestis, sudarantis 20 % taikant padidintą gavybos mokestį mokėtinos sumos“.

⁽¹⁹⁾ Zr. 18 išnašą.

⁽⁶⁾ 1993. évi XLVIII. Törvény a bányászatról (1993 m. Kalnakasybos įstatymas Nr. XLVIII)

⁽⁷⁾ Kalnakasybos įstatymo 8 skirsnis.

⁽⁸⁾ Kalnakasybos įstatymo 5 skirsnis.

⁽⁹⁾ Kalnakasybos įstatymo 10 skirsnis.

⁽¹⁰⁾ Kalnakasybos įstatymo 12 skirsnis.

⁽¹¹⁾ Kalnakasybos įstatymo 5 skirsnio 1 dalies a punktas.

⁽¹²⁾ Kalnakasybos įstatymo 5 skirsnio 4 dalis.

⁽¹³⁾ Kalnakasybos įstatymo 9 skirsnis.

⁽¹⁴⁾ Kalnakasybos įstatymo 20 skirsnio 1 dalis.

- b) antra, jeigu prašymas pratęsti terminą susijęs su daugiau nei dviem gavybos vietomis, pratęsimo mokestis (padidintas gavybos mokestis) turi būti taikomas visoms įmonės gavybos vietoms;
- c) trečia, jeigu norima pratęsti gavybos teisių galiojimą daugiau nei penkiose gavybos vietose, gali būti taikomas papildomas vienkartinis mokestis ⁽²⁰⁾.

MOL ir Vengrijos valstybės susitarimas dėl pratęsimo

- (14) 2005 m. rugsėjo 19 d. MOL pateikė prašymą pratęsti gavybos teisės galiojimą dvylikoje angliavandenilių gavybos vietų, kurias anksčiau buvo įgijusi teisę eksploatuoti pagal leidimą ir kuriose per nustatytą terminą nebuvo pradėjusi gavybos veiklos. 2005 m. gruodžio 22 d. MOL ir ministras, vadovaudamiesi Kalnakasybos įstatymo 26/A skirsnio 5 dalimi, sudarė susitarimą dėl pratęsimo tokiomis sąlygomis:

- a) Pratęsimo mokestis.: Dvylika gavybos leidimų, kuriuos prašyta pratęsti, buvo pratęsti penkeriems metams (t. y. MOL turėtų dar penkerius metus gavybos veiklai šiose gavybos vietose pradėti). Pratęsimo mokestis kiekvieniems iš tų penkerių pratęsimo laikotarpio metų nustatytas panaudojus tuo metu galiojusį 12 % gavybos mokestį ir daugiklį („c“), kurio dydis svyruoja nuo 1,020 iki 1,050; taip nustatyti pratęsimo mokesčiai nurodyti toliau pateiktoje 1 lentelėje ⁽²¹⁾. Pratęsimo mokestis nustatytas penkeriems pratęsimo laikotarpio metams. Toms gavybos vietoms, kurios iš tikrųjų buvo pradėtos eksploatuoti, nustatytas mokestis per likusį penkiolikos metų laikotarpį turi būti taikomas kaip gavybos mokestis už gavybos vietas, kurioms taikoma pratęsta teisė eksploatuoti ⁽²²⁾.

1 lentelė

Susitarime dėl pratęsimo nustatyti mokesčiai

Metai	Pradinis mokestis × c	Pratęsimo mokestis už neeksploatuotas gavybos vietas/Padidintas mokestis, pritaikytas visoms gavybos vietoms
1	12 % × 1,050	12,6 %
2	12 % × 1,038	12,456 %
3	12 % × 1,025	12,3 %
4	12 % × 1,020	12,24 %
5	12 % × 1,020	12,24 %
6–15	12 % × 1,020	12,24 %

⁽²⁰⁾ Daugiausia 20 % taikant padidintą gavybos mokestį mokėtinos sumos.

⁽²¹⁾ Susitarimo dėl pratęsimo 1 punktą.

⁽²²⁾ Susitarimo dėl pratęsimo 3 punktą.

- b) Padidinto mokesčio pritaikymas visoms gavybos vietoms.: Kadangi prašyta pratęsti gavybos teisės galiojimą daugiau nei dviuose gavybos vietose, padidintas mokestis (kuris atitinka pratęsimo mokestį, kaip parodyta 1 lentelėje) turėjo būti taikomas likusius penkiolika metų, t. y. iki 2020 m., visoms MOL gavybos vietoms, kurioms eksploatuoti išduotas leidimas ir kurias pradėta eksploatuoti nuo 1998 m. sausio 1 d. Gavybos vietoms, kurias pradėta eksploatuoti iki 1998 m. sausio 1 d., taikomas koeficientas „J“, padaugintas iš „c“ ⁽²³⁾.

- c) Fiksuotas gavybos mokestis.: Šalys taip pat aiškiai susitarė, kad nustatytas gavybos mokestis bus taikomas visą sutarties galiojimo laikotarpį (t. y. iki 2020 m.) nepaisant jokių Kalnakasybos įstatymo pakeitimų ⁽²⁴⁾.

- d) Vienkartinis mokestis.: Kadangi prašyta pratęsti gavybos teisės galiojimą daugiau nei penkiose gavybos vietose, susitarimu ⁽²⁵⁾ taip pat nustatytas vienkartinis 20 mln. HUF mokestis ⁽²⁶⁾.

- e) Susitarimo nutraukimo sąlyga.: Susitarime nustatyta, kad jo negalima vienašališkai keisti (tik abiejų šalių pritarimu). Viena iš šalių gali jį nutraukti tik pasikeitus MOL savininkams (bent 25 % akcijų).

- (15) 2005 m. gruodžio 23 d. sprendimu Kalnakasybos tarnyba pratęsė MOL gavybos teisių galiojimą dvylikoje gavybos vietų ir pritaikė padidintą mokestį visoms bendrovės gavybos vietoms.

Kalnakasybos įstatymo pakeitimai, susiję su gavybos mokesčiu už gavybos teises, gautas pagal leidimą

- (16) 2008 m. sausio 8 d. ⁽²⁷⁾ įsigaliojusiu Kalnakasybos įstatymo pakeitimu ⁽²⁸⁾ (toliau – 2008 m. pakeitimas) gavybos mokestis tam tikroms angliavandenilių kategorijoms buvo gerokai padidintas. Gavybos mokestis už kitų

⁽²³⁾ Susitarimo dėl pratęsimo 4 punktą.

⁽²⁴⁾ Susitarimo dėl pratęsimo 9 punkte nustatyta, kad visi gavybos mokesčio dydžiui įtakos turintys veiksniai nesikeičia visą sutarties galiojimo laiką.

⁽²⁵⁾ Susitarimo dėl pratęsimo 6 punktą.

⁽²⁶⁾ Apie 76 mln. EUR pagal 2010 m. balandžio 16 d. galiojantį ECB EUR/HUF 263 keitimo kursą. Šiame sprendime visi EUR/HUF perskaičiavimai atlikti pagal šį keitimo kursą.

⁽²⁷⁾ 2007 m. Įstatymas Nr. CXXIII.

⁽²⁸⁾ Šis pakeitimas sprendime pradėti tyrimo procedūrą vadintas „2008 m. pakeitimu“. Vengrijos valdžios institucijos savo pareiškime nurodė, kad 2007 m. šį pakeitimą patvirtino Parlamentas. Siekiant nuoseklumo su sprendimu pradėti tyrimo procedūrą 2008 m. sausio 8 d. įsigaliojęs Kalnakasybos įstatymo pakeitimas ir toliau bus vadinamas „2008 m. pakeitimu“. Laikantis tos pačios logikos, 2009 m. sausio 23 d. įsigaliojęs pakeitimas bus vadinamas „2009 m. pakeitimu“.

rūšių mineralines iškasenas liko nepakitęs. Dalinio keitimo akto 5 skirsnyje numatytas diferencijuotas gavybos mokestis, apskaičiuojamas atsižvelgiant į: i) datą, kada gavybos vieta pradėta eksploatuoti; ii) išgautų angliavandenilių kiekį; iii) tuometinę žalios naftos kainą.

— Gavybos vietoms, kurias pradėta eksploatuoti nuo 1998 m. sausio 1 d. iki 2008 m. sausio 1 d., nustatytas 30 % gavybos mokestis.

— Gavybos vietoms, kurias pradėta eksploatuoti nuo 2008 m. sausio 1 d., taikomos diferencijuotos normos (12 %, 20 %, 30 %) atsižvelgiant į išgautų angliavandenilių kiekį.

— Kasykloms, kurias pradėta eksploatuoti iki 1998 m. sausio 1 d., apskaičiuojant taikomas koeficientas „J“, kurio nustatyta mažiausia galima vertė – 30 %.

Be to, prie visų šių normų gali būti pridedamas papildomas mokestis atsižvelgiant į žalios naftos kainą: + 3 %, jeigu žalios naftos kaina didesnė kaip 80 USD už barelį,

arba + 6 %, jeigu didesnė kaip 90 USD už barelį (toliau – „Brent“ sąlyga). Yra specialios normos, taikomos, pavyzdžiui, sunkiomis gavybos sąlygomis (12 %) ir esant didelei inertinių dujų koncentracijai (8 %).

(17) Šios gavybos mokesčių normos galiojo nuo 2008 m. sausio 8 d. iki 2009 m. sausio 23 d. ir nuo Kalnakasybos įstatymo pakeitimų įsigaliojimo dienos buvo taikomos visoms žaliavų gavybos įmonėms, vykdančioms darbus kasyklose pagal leidimą, įskaitant tas, kurios leidimą gavo iki 2008 m. sausio mėn. Naujas Kalnakasybos įstatymo pakeitimas įsigaliojo 2009 m. sausio 23 d. (po Komisijos sprendimo pradėti oficialią tyrimo procedūrą) ir juo gavybos vietoms, kurias pradėta eksploatuoti nuo 1998 m. sausio 1 d. iki 2008 m. sausio 1 d., taikytas gavybos mokestis vėl sumažintas iki 12 % (kartu laikantis „Brent“ sąlygos) ⁽²⁹⁾. Kitų rūšių gavybos vietoms taikomas gavybos mokestis liko toks pat kaip 2008 m. galiojusiame Kalnakasybos įstatyme.

(18) 2 lentelėje pateikiama pagal skirtingas Kalnakasybos įstatymo redakcijas gavus leidimą taikomų mokesčių suvestinė.

2 lentelė

Pagal Kalnakasybos įstatymą gavus leidimą taikomų gavybos mokesčių suvestinė

		Iki 2008 m. taikytas mokestis	2008 m. taikytas mokestis	Nuo 2009 m. sausio 23 d. taikomas mokestis
Gavyba pradėta iki 1998 m. sausio 1 d.		J % (bent 12 %)	J % (bent 30 %, + 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	J % (bent 30 %, + 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)
Gavyba pradėta nuo 1998 m. sausio 1 d. iki 2008 m. sausio 1 d.		12 %	30 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	12 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)
Gavyba pradėta nuo 2008 m. sausio 1 d.	Dujų gavybos vietos, kuriose kasmet išgaunama mažiau nei 300 mm ³ Naftos gavybos vietos, kuriose kasmet išgaunama mažiau nei 50 kt	NA	12 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	12 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)
	Dujų gavybos vietos, kuriose kasmet išgaunama 300–500 mm ³ Naftos gavybos vietos, kuriose kasmet išgaunama 50–200 kt		20 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	20 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)
	Dujų gavybos vietos, kuriose kasmet išgaunama daugiau kaip 500 mm ³ Naftos gavybos vietos, kuriose kasmet išgaunama daugiau kaip 200 kt		30 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	30 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)
Angliavandenilių gavyba ypatingomis sąlygomis			12 %	12 %
Didelė inertinių dujų koncentracija			8 %	8 %

„J“ apskaičiuojamas pagal formulę, pagrįstą istorinėmis dujų kainomis, išgautų išteklių kiekiu ir verte, žr. 11 dalį.

⁽²⁹⁾ 2008 m. Įstatymo Nr. LXXXI 235 skirsnis.

IV. PAGRINDAS PRADĖTI PROCEDŪRA

- (19) Nagrinėjama tariama valstybės pagalbos priemonė – 2005 m. gruodžio 22 d. MOL ir Vengrijos susitarimas dėl pratęsimo, kuriuo remiantis bendrovė buvo iš dalies atleista nuo vėliau priimtu Vengrijos Kalnakasybos įstatymo pakeitimu nustatyto padidinto angliavandenilių gavybos mokesčio. Atsižvelgdama į tai, kaip parengtas susitarimas ir vėlesnis įstatymo pakeitimas, Komisija laiko juos tos pačios priemonės (toliau – priemonė) dalimi, todėl sprendime pradėti tyrimo procedūrą įvertintas bendras jų poveikis.
- (20) Sprendime pradėti tyrimo procedūrą Komisija padarė preliminarią išvadą, kad sudariusi susitarimą dėl pratęsimo MOL buvo apsaugota nuo gavybos mokesčio pokyčių ateityje, visų pirma nuo 2008 m. priimtame Kalnakasybos įstatymo pakeitime numatytų pokyčių. Taigi bendrovei sudarytos geresnės sąlygos negu su ja konkuruojančioms įmonėms, kurios vykdo veiklą pagal dabartinę leidimų sistemą ir, kadangi nebuvo anksčiau sudariusios panašaus susitarimo dėl pratęsimo, turi mokėti naujus padidintus gavybos mokesčius. Savo išankstiniame vertinime Komisija laikėsi požiūrio, kad priemonė laikytina valstybės pagalba, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 107 straipsnio 1 dalyje, ir nematė jokio pagrindo, kuriuo remiantis ji būtų suderinama su vidaus rinka, nes negalėjo būti pritaikyta jokia leidžianti nuostata.
- (21) Išsamesnę informaciją galima rasti sprendime pradėti tyrimo procedūrą, kuris yra neatskiriama šio sprendimo dalis.

V. VENGRIJOS PASTABOS

- (22) Pagrindiniai Vengrijos argumentai dėl suvestinių kriterijų, kuriais apibrėžiama valstybės pagalba: i) priemonė nėra atrankinė; ii) tariamam paramos gavėjui nesuteikiamas joks pranašumas.
- (23) Dėl atrankumo Vengrijos valdžios institucijos iš esmės teigia, kad priemonė nėra atrankinė, nes sudariusi susitarimą dėl pratęsimo MOL taikoma kita sistema, kuri skiriasi nuo leidimų sistemos.
- (24) Pirmiausia Vengrija patvirtina, kad koncesijos sistema ir leidimų sistema skiriasi, pabrėždama, kad koncesijos atveju žaliavų gavybos įmonė, dalyvaudama koncesijos konkurse, gali pasiūlyti mokėti didesnę mokesčių nei nurodyta skelbime apie pirkimą, o taikant leidimų sistemą

mokestis nustatomas Kalnakasybos įstatymu. Vengrija taip pat teigia, kad be šių dviejų turimų priemonių iškilų poreikis sukurti naują „tariamai koncesinę“ sistemą, pagal kurią gavybos mokestis būtų nustatomas atskira sutartimi netaikant koncesijos sistemos. Vengrijos nuomone, susitarimą dėl pratęsimo pagal 26/A skirsnio 5 dalį galima laikyti tinkamu teisiniu pagrindu tokiai „tariamai koncesinei“ sistemai – iš esmės gavybos teisė būtų suteikiama ne pagal leidimą, o pagal sutartį.

- (25) Vengrija priduria, kad susitarimas dėl pratęsimo sudarytas tiesiogiai remiantis Kalnakasybos įstatymo logika. Pasak Vengrijos valdžios institucijų, fiksuoto gavybos mokesčio nustatymas visam susitarimo galiojimo laikotarpiui yra natūrali 26/A skirsnio 5 dalyje nurodomo susitarimo dalis, todėl pratęsti sutartį kitokiomis sąlygomis nebūtų buvę įmanoma. Be to, visos kitos žaliavų gavybos įmonės turėjo tokią pat galimybę, taigi MOL nebuvo sudaryta jokių lengvatinių sąlygų.
- (26) Kalnakasybos įstatymo 20 skirsnio 11 dalyje konkrečiai nurodoma, kad gavybos mokestis – tai mokestis, nustatytas: i) koncesijos sutartimi; ii) Kalnakasybos įstatymu; arba iii) susitarimu dėl pratęsimo. Taigi Vengrijos valdžios institucijos teigia, jog Kalnakasybos įstatymu aiškiai leidžiama, kad pagal susitarimą dėl pratęsimo mokestis liktų nepakitęs, netgi pasikeitus teisės aktams. Vengrijos valdžios institucijų nuomone, tai aiškiai nurodyta Kalnakasybos įstatyme, t. y. 26/A skirsnio 5 dalyje, kurioje nustatyta, kad padidintas mokestis gali būti daugiausiai 1,2 karto didesnis už pradinį gavybos mokesčių⁽³⁰⁾. Taigi, Vengrijos teigimu, Vengrijos Kalnakasybos įstatymu neleidžiama taikyti jokio didesnio mokesčio.
- (27) Dėl tariamo pranašumo nebuvimo Vengrija aiškina, kad mineraliniai išteklių yra valstybės turtas, o privačia nuosavybe jie tampa, kai juos išgauna įmonės, sumokėjusios už jų gavybos teisę. Kaip analogišką pavyzdį Vengrija pateikia teismo sprendimą dėl *Ryanair* ir atkakliai teigia, kad ši konkreti valstybės veikla palyginama su rinkos subjekto veikla, net jeigu valstybė atlieka valstybės valdžios institucijos vaidmenį⁽³¹⁾.
- (28) Vengrija neigia, kad gavybos mokestis yra valstybės mokesčio rūšis, ir apibrėžia jį kaip kainą, mokamą už mineralinių iškasenų gavybą, arba kaip valstybei priklausantią dalį. Vengrija pabrėžia, jog tai, kad šis mokestis nustatytas įstatymu, nėra pagrindas teigti, kad tai yra valstybės mokesčio rūšis.

⁽³⁰⁾ Kalnakasybos įstatymo 26/A skirsnio 5 dalis: „[...] didesnis už teikiant prašymą taikytą procentą, bet pradinį lygį viršijantis ne daugiau kaip 1,2 karto“.

⁽³¹⁾ 2008 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Ryanair Ltd prieš Komisiją*, T-196/04, Rink. p. II-3643.

(29) Be to, Vengrija aiškina, kad trys skirtingi pagal susitarimą dėl pratęsimo vykdomi mokėjimo išpareigojimai (t. y. pratęsimo mokestis, padidintas gavybos mokestis, pritaikytas visoms gavybos vietoms, ir vienkartinis mokestis), kylantys iš atitinkamų Kalnakasybos įstatymo nuostatų, bet kuriuo atveju neturėtų būti laikomi kompensacija už valstybės atsisakymą nuo jai priklausančių pajamų. Pasak Vengrijos valdžios institucijų, valstybės požiūriu šie mokesčiai gali būti laikomi papildomomis pajamomis, už kurias valstybė atsisako savo teisės skelbti konkursą

dėl gavybos vietų pagal koncesijos sistemą, suvokdama su tuo susijusią riziką ir galimas pajamas.

(30) Vengrija pabrėžia, kad priėmus ginčijamą Kalnakasybos įstatymo pakeitimą nė vienam rinkos dalyviui iš tikrųjų nereikėjo mokėti didesnio gavybos mokesčio nei MOL, nes atitinkamu laikotarpiu nė viena konkuruojanti įmonė nepateko į kategorijas, kurioms taikomi didesni gavybos mokesčiai.

3 lentelė

MOL kasmet mokami gavybos mokesčiai (faktiniai ir numatomi)

(mln. HUF)

Mokėjimo rūšis	Faktiniai – pagal susitarimą dėl pratęsimo	Numatomi – pagal galiojančią Kalnakasybos įstatymą	Skirtumas	Grynoji dabartinė skirtumo vertė 2009 m.
2005 m.				
Vienkartinis mokestis ⁽¹⁾	[...] (*)	(...)	20 000,0	28 064,5
2006 m.				
Pratęsimo mokestis ⁽²⁾	(...)	(...)	835,8	1 092,1
Gavybos mokestis ⁽³⁾	(...)	(...)	5 755,7	7 520,0
Iš viso	(...)	(...)	6 591,6	8 612,1
2007 m.				
Pratęsimo mokestis	(...)	(...)	769,7	926,5
Gavybos mokestis	(...)	(...)	3 428,0	4 126,4
Iš viso	(...)	(...)	4 197,7	5 052,9
2008 m.				
Pratęsimo mokestis	(...)	(...)	345,8	382,9
Gavybos mokestis	(...)	(...)	- 28 444,7	- 31 498,5
Iš viso	(...)	(...)	- 28 099,0	- 31 115,6
2009 m.				
Pratęsimo mokestis	(...)	(...)	211,2	211,2
Gavybos mokestis	(...)	(...)	- 1 942,1	- 1 942,1
Iš viso	(...)	(...)	- 1 730,9	- 1 730,9
BENDRA SUMA	(...)	(...)	959,5	8 883,0

Šie skaičiai pagrįsti Vengrijos valdžios institucijų pateiktais duomenimis.

⁽¹⁾ Vienkartinis mokestis – žr. 14 dalies d punktą.

⁽²⁾ Pratęsimo mokestis – žr. 14 dalies a punktą.

⁽³⁾ Padidintas gavybos mokestis visoms gavybos vietoms – žr. 14 dalies b punktą.

(*) Duomenys, kurie yra profesinė paslaptis, sprendimo tekste pakeisti [...].

- (31) Be to, Vengrija teigia, kad sudariusi susitarimą dėl pratęsimo MOL per tuos metus, atsižvelgiant į visus susitarimo punktus, įskaitant pratęsimo mokestį ir vienkartinį mokestį, iš tikrųjų, vertinant absoliučiais skaičiais, sumokėjo valstybei daugiau, negu būtų sumokėjusi be to susitarimo, t. y. pagal Kalnakasybos įstatymą. Pirmiau pateiktoje 3 lentelėje nurodyti faktiniai MOL mokėjimai, palyginti su hipotetiniais. Duomenis pateikė Vengrijos valdžios institucijos.
- (32) Vengrijos nuomone, žaliavų gavybos įmonės pagrįstai tikisi, kad gavybos mokestis bus nuspėjamas, todėl laikui bėgant jis turėtų išlikti pastovus. Šiuo požiūriu vadovautasi priimant Kalnakasybos įstatymo pakeitimą, nes, nors gavybos mokestis pasikeitė, iš tikrųjų nebūta nė vienos įmonės, kuriai, priėmus pakeitimą, gavybos mokestis būtų pasikeitęs. Pasak Vengrijos valdžios institucijų, Kalnakasybos įstatymo pakeitimai gali reikšti, kad valstybė gali keisti gavybos mokestį jau eksploatuojamų gavybos vietų atžvilgiu. Tačiau 2008 m. pakeitimas buvo per derybas, vykusias prieš priimant Kalnakasybos įstatymą, pasiekto kompromiso rezultatas. Taigi netiesiogiai pripažinta, jog yra pagrįstų lūkesčių. Vadinasi, žaliavų gavybos įmonė gali pagrįstai tikėtis, kad valstybė vienašališkai nedidins šių mokesčių. Vengrija daro išvadą, jog Kalnakasybos įstatymo sistema ir konkrečiomis jos nuostatomis užtikrinama, kad gavybos mokesčiai lieka nepakitę visą sutarties galiojimo laikotarpį.
- (33) Pagaliau Vengrijos valdžios institucijos aiškina, kad „sutarties nutraukimo sąlyga“ grindžiama nacionalinio saugumo sumetimais.

VI. SUINTERESUOTŪJŲ ŠALIŲ PASTABOS

- (34) Komisija gavo pastabų iš šių suinteresuotųjų šalių: MOL (tariamos pagalbos priemonės gavėjos) ir Vengrijos žaliavų gavybos asociacijos, kuriai MOL priklauso. Abi suinteresuotosios šalys pateikė į Vengrijos valdžios institucijų panašias pastabas, kurios daugiausia sutapo.

MOL

- (35) MOL, tariama nagrinėjamos pagalbos priemonės gavėja, nurodo, kad priešingai tam, ką tvirtina Komisija sprendime pradėti procedūrą, jai nesuteikta jokių lengvatinių sąlygų Vengrijos angliavandenilių gavybos rinkoje. Didžioji Vengrijos valstybės gaunamų MOL gavybos mokesčių dalis mokama už gavybos vietas, kurioms taikomas J % mokestis (t. y. už tas, kurios pradėtos eksploatuoti iki 1998 m. sausio 1 d.); praktikoje tai reiškia, kad MOL moka 64–75 %, o su ja konkuruojančioms įmonėms (kurios pradėjo gavybos veiklą vėliau ir eksploatuoja nedideles gavybos vietas) taikomas tik 12 % mokestis.

- (36) Be to, susitarimo dėl pratęsimo sudarymas reikšė, kad MOL mokėjo valstybei daugiau (atsižvelgiant į visus susitarimo punktus) negu būtų mokėjusi be susitarimo, o tik pagal pradinę Kalnakasybos įstatymo redakciją.
- (37) Dėl Komisijos argumento, kad susitarimas dėl pratęsimo negali būti laikomas analogišku koncesijai, nes jam taikoma leidimų sistema, MOL atkreipia dėmesį, kad gavybos teisės galiojimo pratęsimas nėra teisė, suteikiama pagal leidimą vienašališko valstybės sprendimo pagrindu, o tik sutarties su žaliavų gavybos įmone laikymasis. Jeigu teisės aktu būtų siekiama nustatyti, kad šis klausimas sprendžiamas valstybės nuožiūra, būtų parengta kitokia atitinkamos nuostatos pirminė redakcija. Iš Kalnakasybos įstatymo formuluotės matyti, kad buvo numatyta susitarimą dėl pratęsimo teisiškai laikyti analogišku koncesijai.
- (38) Savo sprendime pradėti tyrimo procedūrą Komisija tvirtina, jog Vengrijos valdžios institucijų teiginys, kad Kalnakasybos įstatymo pakeitimas buvo būtinas siekiant gauti daugiau pajamų, ir faktas, kad praktikoje MOL buvo atleista nuo padidintų mokesčių, prieštarauja vienas kitam.
- (39) MOL požiūriu, šis teiginys nėra prieštaringas. Viena vertus, pagal susitarimą dėl pratęsimo įmonė sumokėjo valstybei daugiau nei būtų sumokėjusi pagal Kalnakasybos įstatymą. MOL taip pat moka labai didelius gavybos mokesčius už gavybos vietas, kurioms taikomas J % mokestis. Be to, Kalnakasybos įstatymo pakeitimas gali turėti poveikį gavybos vietoms, kurios bus pradėtos eksploatuoti ateityje.
- (40) MOL teigia, kad mokesčio už pratęsimą dalys jokių būdu nėra bauda, kaip teigia Komisija. Kalnakasybos įstatymu taip pat nustatomos nuobaudos ir baudos už jo pažeidimus vykdant gavybos veiklą. Mokesčiai, mokėtini pagal susitarimą dėl pratęsimo, yra žaliavų gavybos įmonės ir valstybės derybų rezultatas. Sudaryti sutartį nebuvo privaloma: žaliavų gavybos įmonė galėjo nuspręsti jos nesudaryti, netekti savo gavybos teisės, o tada pateikti pasiūlymą atviram konkursui – taip ji turėjo galimybę galiausiai įsigyti gavybos teisę pigiau.
- (41) Klaidinga lyginti MOL, kuri sudarė tokį susitarimą dėl pratęsimo, su konkuruojančiomis įmonėmis, vykdančiomis veiklą pagal leidimą. Be to, MOL pabrėžia, kad įvykdė visus savo įsipareigojimus ir teisės aktų nuostatas.
- (42) MOL taip pat abejoja Komisijos nuomone, kad daugiklis „c“ yra per mažas, (kadangi jis yra mažesnis nei teisiškai leidžiama 1,2 karto riba). Reikia atsižvelgti ir į tai, kad padidintas gavybos mokestis taikomas beveik 150 gavybos vietų, taigi valstybės pajamos iš žaliavų gavybos gerokai padidėjo.

- (43) Pagaliau dėl Komisijos argumento, kad netaikant MOL „Brent“ sąlygos jai sudaroma geresnė padėtis, bendrovė atkreipia dėmesį, kad „J“ taip pat yra priklausomas nuo kainų kitimo.

Vengrijos žaliavų gavybos asociacija

- (44) Vengrijos žaliavų gavybos asociacija (toliau – Žaliavų gavybos asociacija) atstovauja įmonėms, vykdančioms gavybos veiklą arba su gavyba susijusią veiklą. Jos pagrindinis tikslas – gerinti bendrą gavybos veiklos vykdymo sistemą Vengrijoje, stebėti teisėtūros procedūras ir atstovauti jos narių interesams. Šiuo metu jai priklauso 66 nariai, įskaitant MOL. Žaliavų gavybos asociacijos valdybos pirmininkas yra MOL vyresnysis vadovas ⁽³²⁾.

- (45) Pasak Žaliavų gavybos asociacijos atstovų, žaliavų gavybos įmonės pagrįstai tikisi, kad jau eksploatuojamoms gavybos vietoms taikomas gavybos mokestis nepasikeis. Taigi valstybė negali vienašališkai pakelti mokesčių atgaline tvarka (t. y. jau eksploatuojamoms gavybos vietoms). Žaliavų gavybos asociacija išreiškė šią nuomonę dėl Kalnakasybos įstatymo pakeitimo projekto ir, pasak Žaliavų gavybos asociacijos, keičiant Kalnakasybos įstatymą į šį principą buvo atsižvelgta. Dėl galutinės formulotės neprieštarauta, nes, kalbant apie poveikį, jau pradėtai veiklai pagal šią formulotą netaikomas didesnis gavybos mokestis.

- (46) Dėl žaliavų gavybos rinkos bendrųjų charakteristikų ir ekonominių sąlygų Žaliavų gavybos asociacija aiškina, kad gavybos projektų trukmė santykinai ilga. Nuo paieškos pradžios iki pačios gavybos gali praėti net 10–15 metų. Šiame etape žaliavų gavybos įmonė patiria tik išlaidas: pajamų negaunama, kol nepradedama gavybos veikla. Be to, šiai veiklai būdinga geologinė rizika, nes nėra garantijos, kad paieška bus sėkminga. Todėl projektai turi būti rengiami itin kruopščiai. Projekto pelningumas priklauso nuo daugelio veiksnių. Suvokdamos visokeriopą riziką pramonės įmonės tikisi, kad bent jau tie veiksniai, kuriems gali turėti įtakos valstybė, t. y. teisinė sistema ar gavybos mokestis, per visą projekto trukmę išliks stabilūs. Dėl ypatingų šio pramonės sektoriaus bruožų finansavimo struktūros tokiuose projektuose atlieka svarbų vaidmenį. Kreditoriai nuolat stebi projektų eigą, o iš esmės pasikeitus aplinkybėms gali netgi nutraukti finansavimą.

- (47) Todėl šalyse, kuriose yra didelė politinė rizika, žaliavų gavybos įmonė ir valstybė sudaro sutartį pagal privatinę teisę. Stabiliuose regionuose, pvz., Vakarų Europoje, tokie susitarimai nebūtini, nes galima daryti prielaidą, kad teisinė sistema nebus valstybės nuolat kaitaliojama. Stabilumo iš valstybės tikisi ir žaliavų gavybos įmonė, ir kredi-

toriai. Be šio stabilumo projekto rizika padidėtų; šalis su stabilia ekonomine politika negali sau leisti dažnai keisti galiojančius įstatymus, nes tai atbaidytų žaliavų gavybos įmones.

- (48) Žaliavų gavybos asociacija taip pat nurodo, kad teisinio tikrumo ir įgytų teisių apsaugos principai įtvirtinti Europos teismų praktikoje ir Vengrijos konstitucijoje. Taigi Vengrijos teisės aktų leidėjai neturi teisės didinti gavybos mokesčių jau eksploatuojamoms gavybos vietoms, nes teisės aktai privalo būti nuspėjami. Žaliavų gavybos asociacija taip pat mano, kad gavybos mokesčio „stabilumas“ yra įgyta teisė.

- (49) Kitas Žaliavų gavybos asociacijos pateiktas argumentas yra diskriminacijos draudimas. Visų pirma negali būti diskriminacijos tarp rinkos dalyvių, vykdančių veiklą pagal koncesiją ir vykdančių veiklą pagal leidimą. Atitinkamai Vengrijos teisės aktų leidėjai neturi teisės atgaline tvarka didinti gavybos mokesčių jau eksploatuojamoms gavybos vietoms. EAR daugelyje savo sprendimų aiškino, kad teisinis tikrumas yra esminis ES teisės elementas. Teisės aktai turi būti nedviprasmiški, tikslūs ir nuspėjami, ypač jeigu jie gali turėti neigiamą poveikį individualiems asmenims arba įmonėms (žr. nurodytą teismų praktiką). Toliau Žaliavų gavybos asociacija teigia, kad teisinio tikrumo ir įgytų teisių principas įtvirtintas Vengrijos konstitucijoje, ir daro išvadą, kad, vadovaujantis ES teise ir konstituciniais principais, teisės aktai privalo būti nuspėjami.

- (50) Galiausiai Žaliavų gavybos asociacija priduria, kad įgytų teisių apsaugos principas kyla iš teisinio tikrumo principo. Šio įgytų teisių apsaugos principo buvo laikomasi per nacionalines ir tarptautines teisėtūros procedūras, kuriomis reglamentuojamos gavybos teisės. Kitos valstybės narės taip pat turi stabilius žaliavų gavybos teisės aktus, kurie nėra dažnai keičiami.

VII. PAGALBOS TEIKIMAS, KAIP APIBRĖŽTA SESV 107 STRAIPSNIO 1 DALYJE

- (51) Siekdama nustatyti, ar tam tikra priemonė laikytina valstybės pagalba, Komisija turi įvertinti, ar nagrinėjama priemonė atitinka SESV 107 straipsnio 1 dalyje pateiktas sąlygas. Šiame straipsnyje nustatyta, kad „išskyrus tuos atvejus, kai Sutartys nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai“. Toliau, atsižvelgdama į šią nuostatą, Komisija vertina, ar nagrinėjama priemonė laikytina valstybės pagalba.

⁽³²⁾ http://www.mabsz.hu/webset32.cgi?Magyar_Baanyaaszati_Szoezetseeg@HU@@4@364124456

Bendrosios pastabos

- (52) Iš pradžių reikia prisiminti, kad priemonė gali būti laikoma valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje, neatsižvelgiant į jos teisinę formą. NET jeigu susitarimas dėl pratęsimo buvo sudarytas pagal atitinkamas Kalnakasybos įstatymo nuostatas ir net jeigu pati Vengrija įstatymais nustato gavybos mokestį, tai dar nereiškia, kad šie veiksmai arba jų padariniai yra suderinami su ES valstybės pagalbos taisyklėmis. Tai, kad priemonė yra suderinama su nacionaline teise, neturi įtakos jos suderinamumui su Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo nustatytais valstybės pagalbos taisyklėmis.
- (53) Be to, kaip jau nustatyta sprendime pradėti tyrimo procedūrą, Komisija nemano, kad kuris nors atskiras bylos elementas, t. y. atitinkamos Kalnakasybos įstatymo nuostatos, susitarimas dėl pratęsimo ar Kalnakasybos įstatymo pakeitimas, prieštarauja valstybės pagalbos taisyklėms. Šioje byloje Komisija visą valstybės veiksmų seką laiko „priemone“ ir vertina susitarimo dėl pratęsimo poveikį kartu su vėlesniais Kalnakasybos įstatymo pakeitimais.
- (54) Dėl Vengrijos argumentų, kad gavybos mokestis nėra valstybinis mokestis, o valstybei priklausanti dalis, Komisija atkreipia dėmesį, kad šis argumentas valstybės pagalbos vertinimo požiūriu yra nereikšmingas. Valstybės pagalbos taisyklės taikomos visų rūšių išlaidoms, kurias turi padengti įmonės ir nuo kurių apmokėjimo jos atleidžiamos pritaikius valstybės pagalbos priemonę. Bet kuriuo atveju reikia atkreipti dėmesį, kad administracinius leidimus eksploatuoti mineralinius ar angliavandenilių išteklius paprastai išduoda valstybės valdžios institucijos, taigi mokesčiai už tokį leidimą yra palyginami su valstybiniu ar administraciniu mokesčiu.
- (55) Pagaliau, dėl susitarimo nutraukimo sąlygos, Komisija mano, kad tai nėra su valstybės pagalba susijęs klausimas. Tai, kad susitarime nustatyta, jog sutartis nutraukiama, jeigu trečioji šalis įsigyja daugiau nei 25 % MOL akcijų, yra priemonė, nesusijusi su valstybės ištekliais.
- (58) Teisingumo Teismas taip pat yra ne kartą nusprendęs, kad SESV 107 straipsnio 1 dalyje valstybės pagalbos priemonės neskiriamos pagal priežastis ar tikslus, o apibrėžiamos pagal poveikį⁽³⁴⁾.
- (59) Tačiau valstybės pagalbos sąvoka netaikoma valstybės pagalbos priemonėms, pagal kurias įmonės diferencijuojamos ir toks diferencijavimas atsiranda dėl sistemos, kuriai jos priklauso, pobūdžio arba bendros struktūros.
- (60) Komisija nesutinka su Vengrijos valdžios institucijų ir suinteresuotųjų šalių argumentais dėl atrankumo nebuvimo.
- (61) Siekiant nustatyti, ar priemonė yra atranki, turi būti apibrėžta pamatinė sistema⁽³⁵⁾.
- (62) Nagrinėjamu atveju Komisija mano, kad vertinimui atlikti taikytina pamatinė sistema yra leidimų sistema. MOL nereikėjo dalyvauti konkurse, kad gautų koncesijos teisę uždaroje teritorijoje. Užuoat dalyvavusi konkurse, ji įgijo gavybos teisę jai priklausančiose gavybos vietose pagal leidimų sistemą ir konkuruoja su kitais rinkos dalyviais pagal šią sistemą. Susitarimas dėl pratęsimo yra leidimų sistemos dalis. Vien tik tai, kad MOL negalėjo pradėti gavybos veiklos per nustatytą terminą ir jai teko prašyti, kad būtų sudarytas susitarimas dėl pratęsimo, negali būti pagrindas keisti pamatinę sistemą. Priėmus tokį argumentą, susidarytų padėtis, kai vienai bendrovei taikoma individuali tvarka, kaip yra koncesijos atveju, bet be viešojo konkurso.

Atrankumas

- (56) Siekiant, kad būtų laikoma valstybės pagalba, priemonė turi būti konkreti arba atrankinė, nes taikoma tik tam tikroms įmonėms ar tam tikrų prekių gamybai.
- (57) Pagal Teisingumo Teismo praktiką⁽³³⁾, kalbant apie atrankos sąlygos, kuri yra sudėtinė valstybės pagalbos

⁽³³⁾ 2006 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Portugalija prieš Komisiją*, C-88/03, Rink. p. I-7115, 54 punktas.

⁽³⁴⁾ Žr., pvz., 1996 m. vasario 29 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, C-56/93, Rink. p. I-723, 79 punktą; 1996 m. rugsėjo 26 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-241/94, Rink. p. I-4551, 20 punktą; 1999 m. birželio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, C-75/97, Rink. p. I-3671, 25 punktą ir 2003 m. vasario 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-409/00, Rink. p. I-10901, 46 punktą.

⁽³⁵⁾ Žr. 2008 m. gruodžio 18 d. Sprendimą *Gibraltaro Vyriausybė prieš Komisiją*, T-211/04 ir T-215/04, Rink. p. II-3745, kuriame nurodoma, kad „siekiant įvertinti, ar nagrinėjama priemonė yra atrankinė, reikia išnagrinėti, ar pagal konkrečią teisinę sistemą minėta priemonė tam tikroms įmonėms suteikia pranašumo, palyginti su kitomis, esančiomis panašioje faktinėje ir teisinėje padėtyje. Pamatinio pagrindo nustatymas yra ypač svarbus mokesčių priemonių atveju, nes pranašumo egzistavimas gali būti nustatytas tik palyginus su vadinamuoju „įprastu“ apmokestinimu“.

- (63) Iš tikrųjų Vengrijos valdžios institucijos savo nuožiūra sprendžia, ar tam tikru atveju taikytina koncesijos, ar leidimų sistema. Taigi jeigu Vengrijos valdžios institucijos nori suteikti gavybos teises pagal sutartį, jos gali rinktis skaidrią koncesijos procedūrą, į kurią būtų įtrauktas atviras konkursas. Komisija negali pritarti, kad neaiški vadinamoji „tariamai koncesinė“ sistema, kuri šiuo metu taikoma tik vienai bendrovei (MOL), būtų laikoma atskira pamatine sistema.
- (64) Be to, Vengrija turėjo plačius įgaliojimus veikti savo nuožiūra, kad galėtų pratęsti leidimą bei vėliau pakeisti atitinkamas Kalnakasybos įstatymo nuostatas (nors ir žinodama, kad tai bus naudinga MOL, nes ši bendrovė yra vienintelė angliavandenilių gavyba užsiimanti rinkos dalyvė, sudariusi susitarimą dėl pratęsimo). Vengrija bet kada galėjo netrukdoma nustatyti gavybos mokestį, t. y. galėjo nuspręsti visai nekeisti Kalnakasybos įstatymo. Sprendžiant pagal poveikį Vengrijos veiksmų seka buvo aiškiai skirta sudaryti palankias sąlygas vienai konkrečiai įmonei.
- (65) Atsižvelgdama į pateiktus argumentus Komisija daro išvadą, kad pamatinė sistema yra leidimų sistema.
- (66) Pagal leidimų sistemą susitarimas dėl pratęsimo aiškiai yra atrankinis. Iš tikrųjų, kaip patvirtina pačios Vengrijos valdžios institucijos, šalys, besiderėdamos dėl šio susitarimo sąlygų, turi tam tikrą laisvę nustatyti skirtingas sudedamąsias mokėjimo dalis, o dar svarbiau – gali net nuspręsti visai nesudaryti susitarimo. Taigi Vengrijos valdžios institucijos galėjo savo nuožiūra sudaryti tokį susitarimą su MOL (arba su bet kuriuo kitu rinkos dalyviu) ⁽³⁶⁾.
- (67) Tokio sprendimo negalima paaiškinti pagal sistemos logiką ir bendrąją jos schemą. Viena vertus, gavybos mokesčiai nustatomi siekiant užtikrinti pajamas valstybei pagal išgautų išteklių vertę. Kita vertus, pagal susitarimą dėl pratęsimo sudedamosios mokėjimo dalys mokamos už susitarimo sudarymą kaip papildomas mokestis. Tačiau šiuo atveju, sudarius susitarimą dėl pratęsimo ir taip padidėjus MOL mokesčiams, susidarė paradoksali padėtis, kai MOL, laiku nepradėjusi gavybos veiklos, naudojasi galimybe iki 2020 m. mokėti mažesnius gavybos mokesčius už beveik visas savo gavybos vietas, kurias įsigijo teisę eksploatuoti pagal leidimą; o su ja konkuruojančios įmonės, kurioms taikoma ta pati
- leidimų sistema ir kurios pradėjo gavybos veiklą laiku ir todėl nesudarė susitarimo dėl pratęsimo, turi mokėti didesnius įstatymu nustatytus mokesčius.
- (68) Tai buvo vienintelis susitarimas pratęsti angliavandenilių gavybos teisių galiojimą. MOL atkreipė dėmesį, kad yra kitų galiojančių susitarimų pratęsti kietųjų mineralų gavybos teisių galiojimą. Tačiau Komisija pažymi, kad tai susiję su kitomis mineralinių iškasenų rūšimis, kurioms pagal Kalnakasybos įstatymą taikomas kitoks gavybos mokestis nei angliavandeniliams. Taip pat reikia atkreipti dėmesį, kad kietųjų mineralų gavybos mokestis nebuvo pakeistas Kalnakasybos įstatymo pakeitimu (t. y. tokį susitarimą sudariusiems rinkos dalyviams ta pati „veiksmų seka“ neturėjo įtakos, todėl jie neįgijo jokio pranašumo).
- (69) Remdamasi išdėstytais faktais, nepaisant Vengrijos pateiktų argumentų Komisija mano, kad veiksmų seka, t. y. pagal Kalnakasybos įstatymo 26/A skirsnio 5 dalies formuluotę, jos pagrindu sudarytas susitarimas dėl pratęsimo ir vėlesnis Kalnakasybos įstatymo pakeitimas buvo atrankinio pobūdžio MOL naudai.
- (70) Bendras veiksmų sekos poveikis yra tai, kad iš gavybos leidimų, išduotų pagal Kalnakasybos įstatymo 5 skirsnį, turėtojų tik MOL taikyta speciali sistema, kuri bendrovę apsaugojo nuo bet kokio gavybos mokesčių, įprastai mokamų už angliavandenilių gavybą, didėjimo.
- (71) Todėl daroma išvada, kad dėl didelės pasirinkimo laisvės sudarant susitarimą dėl pratęsimo ir atsižvelgiant į tai, kad lengvata iš tikrųjų taikoma vienai bendrovei, minėtos priemonės atitinka atrankumo kriterijų.

Pranašumas

- (72) Priešingai nei tvirtina Vengrijos valdžios institucijos, Komisija laikosi požiūrio, kad valstybė nevykdo ekonominės veiklos suteikdama leidimą vykdyti gavybos veiklą. Tikriau sakant, administracinių koncesijų ar gavybos leidimų išdavimas yra susijęs su valdžios institucijai būdingų įgaliojimų vykdymu, nes tokios veiklos negali vykdyti privatus subjektas ⁽³⁷⁾. Vengrijoje, kaip ir kitose

⁽³⁶⁾ 2002 m. kovo 6 d. Sprendimo *Ramondín*, T-92/00 ir T-103/00, Rink. p. II-1385, 32–35 punktai.

⁽³⁷⁾ Vengrija lygina leidimų žaliavų gavybos veiklai išdavimą su socialinio būsto nuomos mokesčiais, kai valstybė gali veikti ir kaip privatus subjektas. Tačiau šis palyginimas nėra tikslus, nes kitaip nei ilgalaikės būsto nuomos atveju, privatus subjektas negali išduoti gavybos veiklos leidimų. Šiuo atžvilgiu administracinių gavybos leidimų išdavimo veikla labiau panaši į paprastai valstybės valdžios institucijų vykdomą kitų administracinių leidimų, pvz., leidimų naudotis valstybės nuosavybe, išdavimą.

ES valstybėse narėse, joks privatus subjektas nėra pirminis mineralinių išteklių savininkas. Pagal valstybių narių teises sistemas už mineralinių išteklių kontrolę paprastai atsako valstybės valdžios institucijos⁽³⁸⁾. Todėl sprendimas leisti įmonei eksploatuoti mineralinius išteklius tokia forma, kokią pasirenka valstybė narė, sumokėjus tam tikrus mokesčius, yra pagal savo pobūdį ir taisykles valstybės valdžios institucijų reikalas ir gali būti priskiriamas valdžios institucijų įgaliojimų vykdymui. Vengrijos įsikišimas siekiant, kad gavybos veikla būtų kontroliuojama administracine tvarka, tarnauja bendriesiems, o ne komerciniams interesams. Todėl toks elgesys turi būti laikomas tam tikra valdžios institucijos vykdoma valstybės įsikišimo forma, o ne privataus investuotojo į rinkos ekonomiką veiksmais⁽³⁹⁾.

rijos bendrovei MOL nustatyto gavybos mokesčių dydžio ir gavybos leidimo vertės. Vengrijos argumentai, kad sudarydama susitarimą dėl pratęsimo ji veikė kaip rinkos subjektas nepasitvirtina. Visų pirma nėra jokių įrodymų, kad, paskelbus koncesijos konkursą dėl dvylikos gavybos vietų (kurių gavybos teisių galiojimas nebūtų pratęstas), konkuruojanti įmonė nebūtų pateikusi geresnio pasiūlymo. Vengrijai taip pat nepavyko įrodyti, kad sudarydama susitarimą dėl pratęsimo ji, vertinant komerciniu požiūriu, atsižvelgė į visus susijusius veiksnius ir riziką, t. y. visas susitarime nustatytas sudedamąsias mokėjimo dalis, Kalnakasybos įstatymu nustatytus galimus didesnius mokesčius iki 2020 m., susitarimo trukmę ir galimas konkuruojančias įmones.

(73) NET jeigu nagrinėjama atveju leidimo vykdyti gavybos veiklą išdavimas būtų laikomas ekonomine veikla, kuria valstybė siekia komercinių tikslų (o tai nėra tokia ekonominė veikla), Komisija atkreipia dėmesį, kad pinigines vertės prasme nėra aiškaus ir tiesioginio ryšio tarp Veng-

(74) Kitas Vengrijos argumentas – tai, kad priėmus ginčijamą Kalnakasybos įstatymo pakeitimą nė vienam rinkos dalyviui iš tikrųjų nereikėjo mokėti didesnio gavybos mokesčio nei MOL, nes atitinkamu laikotarpiu nė viena konkuruojanti įmonė nepateko į kategorijas, kurioms taikomi didesni gavybos mokesčiai.

4 lentelė

Prieš Kalnakasybos įstatymo pakeitimus ir po jų taikomų gavybos mokesčių suvestinė

	Iki 2008 m. taikytas mokeskis	2008 m. taikytas mokeskis	Nuo 2009 m. sausio 23 d. taikomas mokeskis	Mokeskis už gavybos vietas, kurių gavybos teisė suteikta MOL pagal sutartį Taikomas iki 2020 m.
Gavyba pradėta iki 1998 m. sausio 1 d.	J % ⁽³⁾ (bent 12 %)	J % (bent 30 %, + 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	J % (bent 30 %, + 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	J % × c ⁽⁴⁾ (bent 12 %)
Gavyba pradėta nuo 1998 m. sausio 1 d. iki 2008 m. sausio 1 d.	12 %	30 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	12 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	12 % × c (~ 12,24 % ⁽²⁾)

⁽³⁸⁾ Tai pripažįstama 1994 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 94/22/EB dėl leidimų žvalgyti, tirti ir išgauti angliavandenilius išdavimo ir naudojimosi jais sąlygų (OL L 164, 1994 6 30, p. 3), kurioje, pavyzdžiui, nurodoma, kad „valstybės narės yra suverenios ir turi suverenas teises į savo teritorijose esančius angliavandenilių išteklius“. Vengrijos Kalnakasybos įstatymo 3 skirsnys nustatyta: „Natūraliai gamtoje randamos mineralinės žaliavos ir geoterminė energija priklauso valstybei. Pradėjusi gavybos veiklą žaliavų gavybos įmonė tampa išgautų mineralinių žaliavų ir energijos gamybos tikslais išgautos geoterminės energijos savininke“.

⁽³⁹⁾ Sprendimo *EDF prieš Komisiją*, T-156/2004, dar nepaskelbto Teismo praktikos rinkinyje, 233 punktas.

	Iki 2008 m. taikytas mokestis	2008 m. taikytas mokestis	Nuo 2009 m. sausio 23 d. taikomas mokestis	Mokestis už gavybos vietas, kurių gavybos teisė suteikta MOL pagal sutartį Taikomas iki 2020 m.
Gavyba pradėta nuo 2008 m. sausio 1 d. ⁽¹⁾	NA	12 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	12 % (+ 3 % arba 6 % pagal „Brent“ sąlygą)	12 % × c (~ 12,24 % ⁽²⁾)
		20 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	20 % (+ 3 % arba 6 % pagal „Brent“ sąlygą)	
		30 % (+ 3 % arba 6 % – pagal „Brent“ sąlygą)	30 % (+ 3 % arba 6 % pagal „Brent“ sąlygą)	
Angliavandenilių gavyba ypatingomis sąlygomis		12 %	12 %	
Didelės inertinių dujų koncentracijos		8 %	8 %	

⁽¹⁾ Penkios iš 12 gavybos vietų, kurioms taikomos mokestinės lengvatos, (bus) pradėtos eksploatuoti nuo 2008 m. sausio 1 d.

⁽²⁾ Supaprastinimo tikslais nurodytas nuo penktų metų taikomas gavybos mokestis.

Pastaba. Skiltyse, susijusiose su 2008 ir 2009 m. pakeitimais, *balti* laukai atitinka gavybos vietas, už kurias MOL iš tikrųjų sumokėjo daugiau pagal susitarimą dėl pratęsimo nei pagal Kalnakasybos įstatymą. *Tamsiai pilkai* nuspalvinti laukai atitinka gavybos vietas, už kurias MOL pagal susitarimą bet kuriuo atveju moka mažiau, neatsižvelgiant į žaliavinės naftos kainą. *Šviesiai pilkai* nuspalvinti laukai atitinka gavybos vietas, už kurias MOL pagal susitarimą gali mokėti mažiau, atsižvelgiant į žaliavinės naftos kainą.

⁽³⁾ Koeficientas „J“ apskaičiuojamas pagal formulę, pagrįstą ankstesnėmis dujų kainomis, išgautų išteklių kiekiu ir verte.

⁽⁴⁾ „c“ – susitarime dėl pratęsimo nustatytas daugiklis nuo 1,020 iki 1,050; žr. 1 lentelę.

- (75) Šį argumentą reikia atmesti. kitos įmonės, mokėjusios daugiau nei 12 % (14,24 %–18 %) pritaikius „Brent“ sąlygą ⁽⁴⁰⁾.
- (76) 4 lentelėje apibendrinama, kiek sumažėjo MOL mokesčiai po susitarimo dėl pratęsimo ir vėliau priimto Kalnakasybos įstatymo pakeitimo, palyginti su nustatytais Kalnakasybos įstatymu.
- (77) Pirma, Vengrijos valdžios institucijų pateikti duomenys rodo, kad buvo rinkos dalyvių, eksploatavusių gavybos vietas pagal leidimą, kuriems taikytas didesnis gavybos mokestis nei MOL: nuo 2008 m. sausio 8 d. iki 2009 m. sausio 23 d. po pirmojo Kalnakasybos įstatymo pakeitimo ir nuo 2009 m. sausio 23 d. iki šiol po antrojo Kalnakasybos įstatymo pakeitimo. Vengrijos valdžios institucijų pateikti duomenys rodo, kad 2008 m. buvo gavybos vietų, kurias pagal leidimą eksploatavo
- (78) Antra, nors Vengrijos valdžios institucijos tvirtina, kad yra tik tokių konkuruojančių įmonių, kurios eksploatuoja arba turi pradėti eksploatuoti mažesnes gavybos vietas (t. y. kuriose išgaunama mažiau nei 500 mm³ arba 200 kt), Komisija pažymi, kad netgi jei šios mažesnės gavybos vietos būtų priskiriamos 12 % kategorijai, už jas, jei taikytina, vis tiek turėtų būti mokamas „Brent“ antkainis. Komisija vėl primena, kad priemonių poveikis yra toks: MOL netaikoma „Brent“ sąlyga, kuri pagal Kalnakasybos įstatymą taikoma visiems kitiems rinkos subjektams.
- (79) Trečia, kalbant apie dabartinę bendrą rinkos padėtį Vengrijoje, yra kelios žaliavų gavybos įmonės, vykdančios

⁽⁴⁰⁾ 2008 m. *Nyírség-Dél* dujų gavybos vietai (kurią iki 2008 m. rugšėjo mėn. eksploatavo įmonė GEOMEGA, o vėliau – įmonė *PetroHungaria*) pritaikytas vidutinis metinis 14,24–18 % gavybos mokestis. *Hernád* dujų gavybos vietai (kurią eksploatavo įmonė *HHE North*) 2008 m. pritaikytas vidutinis metinis 14,95 % gavybos mokestis.

angliavandenilių gavybos veiklą. Be to, yra kelios paieška užsiimančios įmonės, kurios gali pradėti gavybos vietų eksploataciją ir tapti MOL konkurentėmis. Visiems naujiems leidimų įsigijusiems rinkos dalyviams bus taikomas įstatymu nustatytas gavybos mokestis ir jos turės konkuruoti su MOL, vienintele bendrove, kurios gavybos vietos apsaugotos nuo mokesčio, taikytino pagal bendrą leidimų sistemą, ir kurioms taikomi mažesni mokesčiai.

- (80) Ketvirta, Komisija atkreipia dėmesį, kad MOL iš tikrųjų taikomas maždaug 12,24 % mokestis ne tik už dvylika gavybos vietų, kuriose jai pratęstas gavybos teisių galiojimas, bet ir už visas nuo 1998 m. sausio 1 d. bendrovės pradėtas eksploatuoti gavybos vietas, kurios buvo eksploatuojamos pagal leidimą 2005 m. susitarimo sudarymo metu, bei J % mokestis už visas gavybos vietas, pradėtas eksploatuoti iki 1998 m. sausio 1 d. Be to, pagal susitarimą dėl pratęsimo MOL nustatytas 12,24 % mokestis taikomas iki 2020 m. Taigi daugumos pagal leidimą jos eksploatuojamų gavybos vietų atžvilgiu MOL turi pranašumą ilgam laikui.
- (81) Penkta, darant prielaidą, kad Kalnakasybos tarnyba nebūtų sutikusi pratęsti gavybos teisių galiojimo dvylikoje gavybos vietų, visoms kitoms MOL pagal leidimą eksploatuojamoms gavybos vietoms taip pat būtų taikomas gerokai didesnis gavybos mokestis, o tai reiškia, kad valstybė gautų didesnes pajamas⁽⁴¹⁾. Be to, kaip minėta 73 dalyje, valstybė galėjo surengti koncesijos konkursą dėl dvylikos gavybos vietų, kuriose nepratęstas gavybos teisių galiojimas, ir taip potencialiai gauti geresnį pasiūlymą iš konkuruojančios įmonės.
- (82) Dėl Vengrijos argumento, kad MOL mokėjo didesnę gavybos mokestį, t. y. 12,24 % 2006 ir 2007 m., Komisija pažymi, kad tai neaktualu.
- (83) Visų pirma taip buvo todėl, kad MOL turėjo mokėti nustatytą padidintą gavybos mokestį (nuo 12 % iki 12,24 %) kaip ir bet kuri kita įmonė, norinti pratęsti savo gavybos leidimą. Šiuo atžvilgiu MOL taikyta standartinė tvarka ir ji, palyginti su kitomis įmonėmis, neatširdė nepalankesnėje padėtyje. Tuo metu MOL dar neturėjo ir pranašumo: šis galiausiai atsirado priėmus pirmąjį Kalnakasybos įstatymo pakeitimą, t. y. nuo 2008 m. sausio 8 d.
- (84) Be to, 2008 m. MOL už savo eksploatuojamas gavybos vietas sumokėjo 28,4 mlrd. HUF, o 2009 m. – 1,9 mlrd. HUF mažiau gavybos mokesčių nei būtų sumokėjusi, jeigu jai būtų taikytas tuo metu galiojęs Kalnakasybos įstatymas.
- (85) Dėl kitų sudedamųjų mokėjimo dalių, nustatytų Kalnakasybos įstatymo 26/A skirsnio 5 dalyje (t. y. pratęsimo mokesčio ir vienkartinio mokesčio), jos buvo mokamos

už pratęsimą, o ne už teisę mokėti mažesnius mokesčius nei tie, kurie taikomi konkuruojančioms įmonėms. Šios sudedamosios mokėjimo dalys taip pat negali būti laikomos išankstiniu vėlesniais laikotarpiais mokėtinų gavybos mokesčių mokėjimu. Kalnakasybos įstatymo 26/A skirsnio 5 dalies formuluotė šiuo atžvilgiu yra aiški. Visų pirma nustatyta, kad „už pratęsimą įmonė moka mokestį“. Kiti du elementai susiję su gavybos vietų, kurioms pratęstas gavybos teisės galiojimas, skaičiumi. Taigi Kalnakasybos įstatymo 26/A skirsnio 5 dalyje aiškiai nustatytas ryšys tarp pratęsimo ir mokėjimo įsipareigojimo.

- (86) Pagal teismų praktiką įmonei suteikta pagalba negali būti kompensuojama tos pačios įmonės apmokestinimu – ypatingu atskiru mokesčiu, nesusijusiu su priemone, kuri yra pagalba⁽⁴²⁾. Nagrinėjamu atveju, kaip nurodyta 85 dalyje, kitos Kalnakasybos įstatymo 26/A skirsnio 5 dalyje nustatytos sudedamosios mokėjimo dalys yra mokestis už pratęsimą, kuris gali būti laikomas ypatingu atskiru mokesčiu, nesusijusiu su vėlesniu pagal leidimų sistemą įstatymu numatytų mokesčių pakeitimu.
- (87) Galiausiai Komisija nurodo, kad sudarius susitarimą dėl pratęsimo ir taip padidėjus MOL mokesčiams, susidarė paradoksali padėtis, kai MOL, laiku nepradėjusi gavybos veiklos, iki 2020 m. mokės mažesnius gavybos mokesčius už beveik visas savo gavybos vietas, kurias įsigijo teisę eksploatuoti pagal leidimą, o su ja konkuruojančios įmonės, kurios nesudarė susitarimo dėl pratęsimo, nes pradėjo gavybos veiklą laiku, ir kurioms vienodai taikoma leidimų sistema, turi mokėti didesnius įstatymu nustatytus mokesčius.
- (88) Remdamasi išdėstytais faktais Komisija daro išvadą, kad priemonė suteikė MOL pranašumą. Ji apsaugo MOL nuo išlaidų, kurias bendrovė priešingu atveju patirtų. Susitarimo dėl pratęsimo ir vėliau priimto Kalnakasybos įstatymo pakeitimo bendro poveikio rezultatas – bendrovei suteiktas pranašumas.

Valstybės lėšos

- (89) Priemonė yra susijusi su atsakytomis pajamomis, kurias valstybė turi teisę gauti, todėl įgyvendinama naudojant valstybės lėšas.

Konkurencijos iškreipimas ir poveikis prekybai

- (90) MOL – integruota naftos ir dujų bendrovė ir yra laikytina įmone. Ji konkuruoja su kitomis įmonėmis, kurios neturi to paties pranašumo. Vadinasi, priemonė iškreipia konkurenciją. Be to, MOL vykdo aktyvią veiklą sektoriuje, kuriame vyksta prekyba tarp valstybių narių, todėl ši priemonė daro įtaką ir prekybai Sąjungoje.

⁽⁴¹⁾ 2008 m. susitarimas dėl pratęsimo, vertinant pagal gavybos apimtį (t. y. m³ produkcijos), taikytas 99,8 % MOL naftos gavybos vietų ir 97,6 % MOL dujų gavybos vietų.

⁽⁴²⁾ 2009 m. lapkričio 30 d. Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją ir France Telecom prieš Komisiją*, T-427/04 ir T-17/05, dar nepaskelbto Teismų praktikos rinkinyje, 207 punktus.

Išvados dėl pagalbos buvimo

- (91) Remdamasi išdėstytais argumentais Komisija laikosi nuomonės, kad priemonė atitinka SESV 107 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus. Tokiomis aplinkybėmis nagrinėjama priemonė turi būti laikoma valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje.

VIII. PAGALBOS SUDERINAMUMAS SU VIDAUS RINKA

- (92) SESV 107 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytos išimtys bendrai taisyklei, kad valstybės pagalba nesuderinama su vidaus rinka, kaip teigiama 107 straipsnio 1 dalyje.
- (93) Toliau Komisija vertina priemonės suderinamumą pagal tas išimtis. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad Vengrija nepateikė jokių argumentų dėl suderinamumo su vidaus rinka.
- (94) Be to, taip pat reikėtų atkreipti dėmesį, kad taikant šią priemonę sumažėja išlaidos, kurias įprastu atveju MOL turėtų apmokėti, todėl ši priemonė turi būti laikoma valstybės pagalba veiklai.
- (95) SESV 107 straipsnio 2 dalyje nustatytos išimtys šiuo atveju netaikomos, nes ši priemonė nėra socialinio pobūdžio, nebuvo teikiama individualiems vartotojams, nėra taikoma gaivalinių nelaimių ar kitų ypatingų įvykių padarytai žalai atitaisyti ir nėra teikiama tam tikrų Vokietijos Federacinės Respublikos regionų, patyrusių žalą dėl Vokietijos padalijimo, ūkiui.
- (96) Kitos išimtys nustatytos SESV 107 straipsnio 3 dalyje.
- (97) 107 straipsnio 3 dalies a punkte nustatyta, kad „pagalba, skirta regionų, kuriuose yra neįprastai žemas gyvenimo lygis arba didelis nedarbas <...> ekonominei plėtrai skatinti“ gali būti laikoma neprieštaraujancia vidaus rinkai. Stojimo metu visa Vengrijos teritorija laikyta tokiu regionu, o dauguma jos regionų vis dar atitinka reikalavimus tokiai pagalbai gauti⁽⁴³⁾.
- (98) Valstybės pagalbos suderinamumas su remiamais regionais reglamentuojamas Komisijos 2007–2013 m. nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gairėse⁽⁴⁴⁾ (toliau – Regioninės pagalbos teikimo gairės). Pagal Regioninės pagalbos teikimo gaires valstybės pagalbą iš esmės gali būti leidžiama teikti tik investicijų išlaidoms padengti⁽⁴⁵⁾. Kaip jau minėta, nagrinėjama pagalba negali būti laikoma

pagalba investicijoms. Jei tai pagalba veiklai, priemonė neskatina jokių veiklos rūšių arba ekonomikos sričių plėtros ir nėra ribotos trukmės, laipsniškai mažinama ar proporcinga priemonėms, būtinoms konkrečioms ekonominėms problemoms spręsti⁽⁴⁶⁾.

- (99) Atsižvelgdama į pateiktus argumentus, Komisija daro išvadą, kad suteikta pagalba neatitinka SESV 107 straipsnio 3 dalies a punkte numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo sąlygų.
- (100) 107 straipsnio 3 dalies b punkte nustatyta, kad „pagalba, skirta bendriems Europos interesams svarbių projektų vykdymui skatinti arba kurios nors valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti“ gali būti laikoma neprieštaraujancia vidaus rinkai.
- (101) Komisija atkreipia dėmesį, kad nagrinėjama pagalba nėra skirta bendriems Europos interesams svarbaus projekto vykdymui skatinti, be to, Komisija nerado jokių įrodymų, kad ji būtų skirta dideliame Vengrijos ekonomikos sutrikimui atitaisyti.
- (102) Atsižvelgdama į pateiktus argumentus, Komisija daro išvadą, kad suteikta pagalba neatitinka SESV 107 straipsnio 3 dalies b punkte numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos taikymo sąlygų.
- (103) SESV 107 straipsnio 3 dalies d punkte nustatyta, kad pagalba, skirta kultūrai remti ir paveldui išsaugoti, gali būti laikoma neprieštaraujancia vidaus rinkai, jei tokia pagalba prekybos sąlygų ir konkurencijos ES nepaveikia taip, kad prieštarautų bendram interesui. Akivaizdu, kad šiuo atveju tai netaikytina.
- (104) SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte numatyta leisti teikti valstybės pagalbą, skirtą tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui. Komisija parengė keletą gairių ir komunikatų, kuriuose aiškinama, kaip ji taikys SESV 107 straipsnio 3 dalyje numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą.
- (105) Tačiau Komisija mano, kad dėl pagalbos pobūdžio ir ypatybių šiose gairėse ir komunikatuose numatytos

⁽⁴³⁾ 2006 m. rugsėjo 13 d. Komisijos patvirtintas ir 2006 m. OL C 256 paskelbtas Vengrijos regioninės pagalbos žemėlapis. Beveik visa Vengrijos teritorija apibrėžiama kaip 107 straipsnio 3 dalies a punkto regionai, išskyrus Budapeštą ir Pešto apygardą, kurie yra 107 straipsnio 3 dalies c punkto regionai.

⁽⁴⁴⁾ Paskelbta OL C 54, 2006 3 4, p. 13.

⁽⁴⁵⁾ Regioninės pagalbos teikimo gairių 5 punktas.

⁽⁴⁶⁾ Regioninės pagalbos teikimo gairių 5 skirsnyje leidžiama teikti pagalbą veiklai laikantis griežtų sąlygų. Be to, priemonė yra *ad hoc* pagalba. Šiuo atžvilgiu gairėse nustatyta: „Kai išskirtiniais atvejais numatoma suteikti individualią *ad hoc* pagalbą atskirai įmonei arba tik vienai veiklos sričiai skirtą pagalbą, valstybės narės atsako už tai, kad būtų įrodyta, jog projektas yra naudingas nuosekliai regioninės plėtros strategijai bei dėl savo pobūdžio ir dydžio nesukels nepageidaujamo konkurencijos iškraipymo“. Vengrija nepateikė jokios tai įrodančios informacijos.

išimtyms šiuo atveju netaikytinos. Be to, Vengrija nebandė įrodyti pagalbos suderinamumo pagal šias taisykles.

- (106) Taigi vertinama pagalba yra nesuderinama valstybės pagalba.

IX. TEISĖTI LŪKESČIAI, ĮGYTOS TEISĖS IR DISKRIMINACIJA

- (107) Nors Komisija neginčija argumento, kad nuspėjamumas paprastai skatina investicijas, reikia atkreipti dėmesį, kad atsižvelgiant į privalomą valstybės pagalbos kontrolės, kurią vykdo Komisija, remdamasi SESV 108 straipsniu, pobūdį, pagalbą gavusios įmonės iš esmės gali turėti teisėtų lūkesčių dėl pagalbos teisėtumo tik tuomet, kai pagalba buvo suteikta, laikantis valstybės pagalbos teikimo procedūros⁽⁴⁷⁾. Šiuo atžvilgiu pagalbos gavėjas negali remtis sąžiningumu siekdamas apsaugoti įgytas teises ir išvengti pagalbos sugrąžinimo⁽⁴⁸⁾.

- (108) Tiesa, kad Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, jog teisė remtis teisėtų lūkesčių apsaugos principu taikoma kiekvienam asmeniui, atsidūrusiam padėtyje, kuri leidžia manyti, jog Europos Sąjungos institucija sukėlė jam arba jai pagrįstą vilčių. Tačiau šio principo pažeidimu negalima remtis tuo atveju, kai administracinė įstaiga nesuteikė tikslų garantijų⁽⁴⁹⁾. Nagrinėjamu atveju MOL nebuvo suteikta jokia ES valdžios institucijos garantija, kuri galėtų pateisinti teisėtą lūkestį.

- (109) Taip pat tiesa, kad neteisėtai suteiktos pagalbos gavėjui netrukdoma pasikliauti išimtinėmis aplinkybėmis, kuriomis remdamasis jis teisėtai manė, jog pagalba buvo teisėta, todėl atsisako tą pagalbą grąžinti. Tačiau nagrinėjamu atveju išimtinių aplinkybių nėra. Priešingai, 2008 m. Kalnakasybos įstatymo pakeitimas įrodo, kad žaliavų gavybos įmonės iš esmės gali nesitikėti, jog visai nebus jokių įstatymų pasikeitimų.

- (110) Komisija nurodo, kad gavybos mokesčiai už jau eksploatuojamas gavybos vietas neseniai keistas du kartus – nuo 2008 m. sausio 8 d. ir nuo 2009 m. sausio 23 d. Pirma, reikia pabrėžti, kad 2008 m. Kalnakasybos įstatymo

pakeitimas buvo skirtas taikyti jau esamiems gavybos leidimams. Tai aiškiai matyti iš to, kad 2008 m. Kalnakasybos įstatymo formuluotė taip pat yra susijusi su leidimų, išduotų iki 2008 m., sąlygomis. Mokesčiai pagal šiuos leidimus pasikeitė išgaliojus naujam Kalnakasybos įstatymui. Tai įrodo, kad leidimų turėtojai neturi teisėtų lūkesčių ar įgytų teisių, jog nustatytas mokamo procento dydis liktų nepakitęs visą jų leidimo galiojimo laiką.

- (111) Priešingai tam, ką teigia Vengrija ir kitos suinteresuotosios šalys, ES teismų praktika patvirtinama, jog asmenys negali tikėtis, kad įstatymas niekada nebus keičiamas⁽⁵⁰⁾. Be to, teisinio tikrumo principas netrukdo keisti įstatymų.

- (112) Argumentas dėl diskriminacijos taip pat turi būti atmestas. Mokesčio pakėlimas nėra diskriminacinis veiksmas, jeigu jis taikomas visiems, ypač atsižvelgiant į tai, kad pagal esamą sistemą nėra jokio skirstymo, t. y. pagal leidimą veikiančios įmonės neskirstomos pagal jokių kriterijus.

X. PAGALBOS GRĄŽINIMAS

- (113) Pagal SESV ir nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką Komisija yra įgaliota, jei ji nustato pagalbos nesuderinamumą su vidaus rinka, nuspręsti, kad atitinkama valstybė privalo pagalbą panaikinti arba pakeisti⁽⁵¹⁾. Valstybės įpareigojimas panaikinti Komisijos nesuderinama su vidaus rinka laikomą pagalbą, pagal Teisingumo Teismo nuolatinę praktiką, yra skirtas atkurti iki pagalbos buvusią padėtį⁽⁵²⁾. Teisingumo Teismo nuomone, šis tikslas yra pasiektas, jei gavėjas grąžina neteisėtą pagalbą ir taip praranda rinkoje turėtą palankesnę padėtį savo konkurentų atžvilgiu, ir atkuriamą iki pagalbos suteikimo buvusią padėtį⁽⁵³⁾.

- (114) Remiantis šia teismų praktika, Reglamento (EB) Nr. 659/99⁽⁵⁴⁾ 14 straipsnyje nustatyta, kad „jeigu esant neteisėtai pagalbai priimami neigiami sprendimai, Komisija nusprendžia, kad suinteresuotoji valstybė narė turi imtis visų priemonių, kurios būtinos, kad pagalba būtų išieškota iš gavėjo“.

⁽⁴⁷⁾ 1990 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-5/89, Rink. p. I-3437, 14 punktą.

⁽⁴⁸⁾ 1997 m. kovo 20 d. Sprendimo *Alcan Deutschland*, C-24/95, Rink. p. I-1591, 43 punktą.

⁽⁴⁹⁾ 2006 m. birželio 22 d. Sprendimo *Belgija ir Forum 187 ASBL prieš Komisiją*, C-182/03 ir C-217/03, Rink. p. I-5479, 147 punktą.

⁽⁵⁰⁾ 2005 m. birželio 7 d. Sprendimo *Vereniging voor Energie, Milieu en Water*, C-17/03, Rink. p. I-4983, 81 punktą.

⁽⁵¹⁾ 1973 m. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-70/72, Rink. p. 813, 13 pastraipa.

⁽⁵²⁾ 1994 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-278/92, C-279/92 ir C-280/92 Rink. p. I-4103, 75 punktą.

⁽⁵³⁾ 1999 m. birželio 17 d. Sprendimo *Belgija prieš Komisiją*, C-75/97, Rink. p. I-030671, 64–65 punktai.

⁽⁵⁴⁾ OL L 83, 1999 3 27, p. 1.

- (115) Taigi, jeigu nagrinėjama priemonė laikytina neteisėta ir nesuderinama pagalba, ji turi būti išieškota siekiant atkurti iki jos suteikimo rinkoje buvusią padėtį. Todėl grąžintina suma turėtų būti skaičiuojama nuo tos datos, kai pagalbos gavėjas įgijo pranašumą, t. y. kai jam buvo suteikta pagalba, ir pagalbos gavėjas turi mokėti pagalbos grąžinimo palūkanas, kol nebus grąžinta visa pagalba.
- (116) Šiuo atveju priemonė laikytina valstybės įvykdyta veiksmų seka. Sudariusi susitarimą dėl pratęsimo MOL buvo apsaugota nuo įstatymu nustatyto gavybos mokesčio didėjimo ateityje. MOL įgijo pranašumą išgaliojus pirmajam Kalnakasybos įstatymo pakeitimui – 2008 m. sausio 8 d. Tai data, nuo kurios MOL buvo *de facto* atleista nuo didesnių mokesčių naštos ir taip bendrovei sudarytos palankesnės sąlygos nei konkuruojančioms įmonėms.
- (117) Kaip paaiškinta 61–65 dalyse, taikytina pamatinė sistema yra ta, kuri taikoma kitiems rinkos dalyviams, veikiančiams pagal leidimą. Todėl pranašumas – tai gavybos mokesčio, kurį MOL mokėjo už savo pagal leidimą eksploatuojamas gavybos vietas priėmus Kalnakasybos įstatymo pakeitimą, ir Kalnakasybos įstatymu nustatytų mokesčių skirtumas.
- (118) Kaip jau minėta 85 dalyje, Komisija mano, kad kitos susitarime numatytos sudedamosios mokėjimo dalys (pratęsimo mokesčiai ir vienkartinis mokesčiai) buvo mokamos už pratęsimą, o ne už teisę mokėti mažesnius mokesčius nei tie, kurie taikomi konkuruojančioms įmonėms. Tai reiškia, kad įvertinant pranašumą į jas neturi būti atsižvelgta.
- (119) Taigi skirtumas, kaip parodyta 5 lentelėje, yra 28,4 mlrd. HUF 2008 m. ir 1,9 mlrd. HUF 2009 m., t. y. iš viso 30,3 mlrd. HUF. Tai yra suma, kurią Vengrija turėtų išieškoti iš MOL kartu su grąžinimo palūkanomis. Grąžinimas turėtų būti taikomas ir sumoms už 2010 m., kurių duomenų dar nėra.
- (120) Atsisakyto gavybos mokesčio dydžio skirtumas 2008 m. ir 2009 m. atsirado dėl to, kad priėmus antrąjį Kalnakasybos įstatymo pakeitimą, kuris įsigaliojo 2009 m. sausio 23 d. (po Komisijos sprendimo pradėti oficialią tyrimo procedūrą), iki 2008 m. buvusi teisinė padėtis bent iš dalies buvo atkurta kai kurių gavybos vietų, t. y. nuo 1998 m. iki 2008 m. pradėtų eksploatuoti gavybos vietų, atžvilgiu.

XI. IŠVADA

- (121) Remdamasi išdėstytais argumentais Komisija daro išvadą, kad MOL palanki pagalbos priemonė, t. y. susitarimo dėl pratęsimo ir 2008 m. Kalnakasybos įstatymo pakeitimo derinys yra su vidaus rinka nesuderinama valstybės pagalba, kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje.
- (122) Kadangi ši priemonė laikytina neteisėta ir nesuderinama pagalba, ši pagalba turi būti išieškota iš MOL siekiant atkurti iki jos suteikimo rinkoje buvusią padėtį.
- (123) Grąžintina suma yra 28 444,7 mln. HUF už 2008 m. ir 1 942,1 mln. HUF už 2009 m. O dėl 2010 m. jau atliktų gavybos mokesčio mokėjimų, Vengrija turi apskaičiuoti grąžintiną sumą taip pat kaip už 2008 m. ir 2009 m. ir ją išieškoti, kol priemonė nebus panaikinta,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

5 lentelė

Faktiškai mokamo ir numatomo MOL gavybos mokesčio suma už atitinkamą laikotarpį

Gavybos mokesčio mokėjimas	Faktinis (*) (pagal susitarimą dėl pratęsimo) mln. HUF	Numatomas (pagal galiojantį Kalnakasybos įstatymą) mln. HUF	Mln. HUF skirtumas
2008 m.	106 226,3	134 671,0	- 28 444,7
2009 m.	67 099,7	69 041,8	- 1 942,1

(*) Apskaičiuotas pagal gavybos mokesčio procentus, nustatytus susitarime dėl pratęsimo (t. y. 12,24 % už gavybos vietas, pradėtas eksploatuoti nuo 1998 m. sausio 1 d., ir $J \% \times c$ už gavybos vietas, pradėtas eksploatuoti iki tos datos).

Išsamesnę informaciją rasite 1 lentelėje.

Kitos susitarime dėl pratęsimo nustatytos sudedamosios mokėjimo dalys (2005 m. sumokėtas vienkartinis mokesčiai ir pratęsimo mokesčiai; žr. 14 dalį) į šią sumą neįskaičiuotos.

1 straipsnis

1. 2005 m. gruodžio 22 d. Vengrijos ir MOL Nyrt. susitarime dėl pratęsimo nustatyto fiksuoto gavybos mokesčio ir vėlesnių 1993 m. Kalnakasybos įstatymo Nr. XLVIII pakeitimų derinys yra valstybės pagalba MOL Nyrt., kaip apibrėžta SESV 107 straipsnio 1 dalyje.

2. 1 straipsnio 1 dalyje minėta valstybės pagalba, kurią Vengrija neteisėtai suteikė MOL Nyrt. taip pažeisdama SESV 108 straipsnio 3 dalį, yra nesuderinama su vidaus rinka.

3. Vengrija nutraukia valstybės pagalbos, minimos 1 dalyje, teikimą per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą dienos.

2 straipsnis

1. Vengrija susigrąžina iš gavėjo 1 straipsnyje minimą pagalbą.

2. Valstybės pagalbą sudaro iš viso 28 444,7 mln. HUF už 2008 m. ir 1 942,1 mln. HUF už 2009 m. Dėl 2010 m., Vengrija turi apskaičiuoti pagalbos sumą ir ją išieškoti, kol priemonė nebus panaikinta.

3. Į grąžintiną sumą įtraukiamos palūkanos nuo to laikotarpio, kai neteisėta pagalba suteikta gavėjui, iki tos dienos, kai ji faktiškai grąžinama.

4. Palūkanos apskaičiuojamos pagrindinei sumai ir susikauptosioms palūkanoms pagal Reglamento (EB) Nr. 794/2004 su pakeitimais, padarytais Komisijos reglamentu (EB) Nr. 271/2008, V skyrių.

3 straipsnis

1. 1 straipsnyje minima pagalba susigrąžinama nedelsiant ir veiksmingai.

2. Vengrija užtikrina, kad šis sprendimas būtų įgyvendintas per keturis mėnesius nuo pranešimo apie jį dienos.

4 straipsnis

1. Per du mėnesius nuo pranešimo apie šį sprendimą Vengrija pateikia Komisijai šią informaciją:

a) visą iš pagalbos gavėjo susigrąžintiną sumą (pagrindinę ir palūkanas), įskaitant apskaičiuotą pagalbos sumą už 2010 m.;

b) išsamų priemonių, kurių jau imtasi ir kurių ketinama imtis, kad būtų laikomasi šio sprendimo, sąrašą;

c) patvirtinamuosius dokumentus, rodančius, kad pagalbos gavėjui buvo nurodyta grąžinti pagalbą.

2. Vengrija, kol bus susigrąžinta visa 1 straipsnyje minima pagalba, nuolat praneša Komisijai apie pažangą, padarytą taikant šį sprendimą įgyvendinančias nacionalines priemones. Komisijos prašymu Vengrija nedelsdama pateikia informaciją apie priemones, kurių imtasi arba kurių ketinama imtis, kad būtų įvykdytas šis sprendimas. Be to, Vengrija pateikia Komisijai išsamius duomenis apie pagalbos sumas ir palūkanas, kurias pagalbos gavėjas jau grąžino.

5 straipsnis

Šis sprendimas yra skirtas Vengrijos Respublikai.

Priimta Briuselyje 2010 m. birželio 9 d.

Komisijos vardu
Joaquín ALMUNIA
Pirmininko pavaduotojas